

ZGODNJA DANICA.

Katolški cerkveni list.

Odgovorni vrednik in založnik: **Dr. Janez Kr. Pogačar.**

L. 48.

V Četertik 29. Listopada.

1819.

Izlaganje Lavretanskih litanij

k časti in hvali presvete in brez madeža Device
Marije, Matere božje.

(Dalje.)

*Ali je bila Marija devica svoje devištvu Bogu
obljubila?*

De, obljubo devištvu je bila storila; to se vidi:
a) Iz besed Device same, ktere je z velikim
angelam Gabrielam govorila. Nebeški poslanec pride
k Marii, sama je bila, in z nebeškimi rečmi je
opraviti imela. Ko ji je Božjo voljo razodel, de bo
spočela in sinu rodila, kteri bo velik in Sin Nar-
vikšiga imenovan, se devica nad novostja ozna-
nila zavzame in vsa zamišljena reče: „Kako se bo
to zgodilo, ker moža ne spoznam?“ Luk. 1, 34.
Zakaj se Devica čudi? De namreč spoznaš, de je
ona z obljubo devištvu že zavezana bila, in de je
z Jožefam v devištvu živela. S. Bernard pravi:
„Kako se bo to zgodilo?“ to hoče reči: „Ker Gos-
pod vé, de je obljuba njegove dekle, ne spoznati
moža, po kteri poti bo dopadlo njemu, de se to
zgodí?“

Ako bi Devica, Božja mati, obljube ne bila
storila, in bi svojiga moža, kterimu je bila zaro-
čena, spoznati zamogla, bi ne imela vprašati, kako
se bo to zgodilo? Lahko bi bila namreč mislila, de
ji bo iz moža sin rojen. S. Anzelm pravi: „Naj

„bi bil angel kterikoli devici, ktera je v svojim
„sercu se možiti sklenila, rekel: „Sinu boš imela“,
„bi se ne bila čudila, in bi ne bila vprašala, kako
„de se bo to zgodilo, ker bi vedila, de je zaro-
„čena, in de se bo kmalo možila. Maria se pa ni
„zastonj nad tim čudila in vprašala, kako se bo to,
„kar ji je bilo obljubljen, zgodilo, ker je vedila,
„de ako ravno je zaročena, vender moža nikoli
„spoznala ne bo“. Moža spoznati, ji ni več prosto
bilo. —

b) Obljuba presvete Device, devištvu ohraniti,
se tudi iz tistih besed s. evangelija povzame, ko
pravi: „Angel Gabriel je bil od Boga poslan k de-
vici zaročeni možu“. Luk. 1, 27. Imé device zla-
sti z zaročenjem sklenjeno ne zaznamva vsakteriga
devištvu, temuč kaže terdno Bogu posvečeno de-
vištvu. —

*Zakaj pa je Marija devica zakon skleniti hotla,
ki je terdin sklep devištra, clo obljubo
imela?*

Terdno in za gotovo odgovorijo na to eno-
glasno vsi učniki tako le: De obujevavec in uč-
nik tega čudovitiga sklepa noben drugi ni bil, ka-
kor sveti Duh. Zakaj v vsih delih, zlasti v tistih,
ktere so včlovečenje Sinu Božjiga zadevale, je bila
presveta Devica vodená od s. Duha. On ji je tedej
vdihnil, de naj vedno obljubo devištvu v svojim
sercu stori. — On ji je potlej vdal, de naj se v
zakon podá. On jo je učil, kako naj sklep devištra

ohrani, in se možu zaročiti dovoli. Hotel je pa s. Duh, de naj se ona zaroči, zavoljo prihodnjiga Mesija, zavoljo nje same, in zavoljo nas.

a) Zavoljo prihodnjiga Mesija — de bi ne bil kakor po nezakonsko rojen od Judov zaveržen, in bi clo ne bili verovali, de je on Mesija; — de bi se njegov rod, kakor je bila navada, po možu popisati zamogel. Njegov rod je pa mogel Judam zuan biti. Ker so namreč Judje iz s. pisma vedili, de bo njih Mesija iz Abrahamoviga zaroda, iz rodu Juda in iz Davidove hiše, je bilo treba, de jim je Kristus svoj rod skazal, de bi se ne mogli zgovarjati, de so ga zato zaverгли, ker iz kraljeviga rodu Davida ni bil. — Dalej, de bi bil od Jožefa izrejen; zato je s. Jožef njegov krušni oče ali rednik, in — de bi njegovo rojstvo hudiču skrito bilo, ker je menil, de je, ne od Device, ampak od zakonske žene rojen; in de bi torej še hujsih viharjev zoper njega ne bil obudil.

b) Zavoljo Device same — de bi ne bila od Judov kakor prešestnica kamnjana. Zakaj per Judih ni bila samo tista grešnica kakor prešestnica spoznana, ktera je bila zaročena ali omožena, temuč tudi ktera je še v očetni hiši bila, pa se je enkrat možiti mislila. Po postavi Mojzesovi bi kakor prešestnica smerti ne bila mogla oditi. Lev. 20, 10. Deut. 21, 22. Boljši je tedej bilo, de devica nekaj časa ni za devico spoznana bila, kakor de bi bila zatožena in kamnjana. — De bi sramote ovarvana bila. Ker je namreč zvoljena bila kakor devica roditi, bi bila per vsih, kterim je bila skrivnost neznana, ne imena device, temuč drugo sramotno imé imela. — De bi bila od s. Jožefa postrežbo imela: ker je bila Marija s svojim detetam toliko revam in nadlogam izpostavljena, ji je bilo treba tovarša, varha, oskerbnika in gospodarja, z gotovo zvezo nanjo navezaniga, de bi ji bil strežgel, jo varoval, ji pomagal sina oskerbeti, in de bi ji bil v tolažbo, ko je v Egipt z detetambežala.

c) Zavoljo nas je bilo to permerjeno — de bi bil Jožef s svojim pričevanjem spričal, de je bil Kristus od Device rojen, in tako našo vero poterdil. Ni bilo bolj verjetne pričee, poterditi čistost Marije, kakor tisti, kteri je bil njeni varh in mož. — De bi bil izgovor odvzet našim devicam, ktere se zavoljo svoje neskerbnosti sramote ne varjejo; zgovarjati bi se bile take utegnile, „de tudi mati Gospodova je osramotena bila“, pravi s. Ambrož. — De bi bila tedej presveta Devica za svoje dobro imé skerbela, se je omožila, in je tudi devicam zgled zapustila, de naj dobriga iména per ljudéh ne obrajtajo malo, temuč pridno skerbijo, de nihée od njih slabe besedice ne more govoriti.

Iz kteriga namena je Marija devica s svetim Jožefam zakon sklenila?

Nar verjetniši odgovor učnikov je, de presveta Devica je bila od duhovnov ali od starišev v zakon dana po božji naredbi; in de je v zakon pervolila po božjim navdihujenji; in de je od svojiga devištva, kteriga je bila Bogu posvetila, po posebnim božjim razodenji zagotovljena bila. S. Tomaž Akv. pravi: „Naša Gospa je bila popred od zadev „Jožefa zagotovljena, preden ga je moža vzela; „namreč kakor je sama devištvo obljubila, tako je „tudi njega vprašala, ali hoče tudi on ostati v „sklepu devištva, ali saj v vedni zderžnosti in „potem še le ga je moža vzela, ko je spoznala, de „to tudi hoče. Ako bi ne bil hotel v zderžnosti „ostati, bi ne bila pervolila v njega kakor moža“. Obljuba Device je bila tedej Jožefu znana. Božja mati, Devica Marija, je s. Brigiti, kteri se je prikazala, rekla: „Prav gotovo vediti moraš, de „je Jožef, preden me je snubil, v s. Duhu zvedil, „de sim devištvo obljubila“. Bogoslovci sploh učijo, de je Jožef Marii v njeno devištvo in obljubo ne le pervolil, temuč tudi po sklenjenim zakonu sam obljubo devištva storil. Tedej je bilo per s. Devici pervoljenje v zakon in sklep devištva vkupej. — Tako je bil njeni zakon ne le popolnoma, temuč nar bolj popolnoma, nar svetejši zakon; ne le Božja mati je bila milosti polna, temuč tudi svojimu oskerbniku, varhu in ženinu je dar ne le deviške čistosti, temuč tudi dar modrosti in svetosti zadobila in zaslužila. — S. Pavel pravi: „Neverin mož bo posvečen po verni ženi“. I. Kor. 7, 14. Če bo že neverin mož skozi prošnje, zasluge, besede in zglede verne žene posvečen: kolikanj več je mogel pravičin mož skozi prošnje, zasluge, besede in zglede Božje matere device posvečen biti.

O Maria! med vsimi svetimi devicami v te svoje nar veči zaupanje stavim, in tebe nar viši spoštujem. Visoko spoštujem s. Barbaro s kelihom, s. Katarino s kolesam, s. Terezijo s pušico, s. Marjeto z drakonam, in vse druge device; ali tebe spoštujem in častim med vsimi devicami nar višji, in kličem: O Marija, sveta devic devica — za nas Boga pros!

Mati Kristusova — za nas Boga pros!

Čuden je red perimkov presvete Device v tih litanijah. Nar pred bo imenovana: „Sveta mati božja;“ potem „sveta devic devica;“ zdaj pa spet: „Mati Kristusova“. Cerkev bi bila zamogla zdaj druge njene čednosti imenovati, na priliko: njeno vero, upanje, ljubezen, njeno združenje z Bogam, njeno ponižnost, pokoršino, čistost, usmiljenje, serčnost, pohlevnost, molččnost, in druge čed-

nosti. Pa raji za devištvam spet maternstvo postavi, de iz tega spoznamo, de je rodovitnost Marije z devištvam, in devištvo z rodovitnostjo tako sklenjeno, de nobeno ni manji od drugiga, in de se eno od drugiga nikoli ločiti ne da. Nikoli namreč mater čast devištva ne zapusti, in materin porod devištva ne overže. Devištvo in maternstvo Božje porodnice ste dve neločljivi tovaršici, dve nar svitleji zvezdi, ktere ena drugo razsvitljuje, nikoli ne zginito, tako de zavoljo rodovitnosti devištvo, in zavoljo devištva rodovitnost bolj častitljiva postane. Ker se tedej v eni osebi, v enim truplu, v eni devici prelepo in prečudno verstite čast Matere in Device, sramožljivost Matere in Device; „Mati božja“, potem „devic devica“ — in spet „Mati Kristusova“.

Maria Devica je mati Kristusova po mesu, ker ga je rodila: „Od ktere je rojen Jezus, kteri bo imenovan Kristus;“ Mat. 1, 16. in po duhu, ker je njegovo voljo v vsih rečeh ohranila. „Kdorkoli stori voljo mojiga Očeta, kteri je v nebesih, tisti je moj brat, in sestra in mati“, je rekel Kristus. Mat. 12, 50.

Kdor pa hoče vediti, kaj perimek: „Mati Kristusova“ pomeni, mora narpred vediti, kdo je Kristus. — Kdo je tedej Kristus? — On je pravi Mesija, dobri pastir, usmiljeni Samarijan, kteri je bil ubogimu človeškemu rodu, ki je bil med razbojniko padel, olja usmiljenja, in vina milosti v rane vlil; ob kratkim, on je Odrešenik svetá. Kdor to razumi, zastopi tudi, de je Marija, kakor Mati Kristusova, srednica naša.

Kdo je Kristus? — Kralj vsih kraljev. — Kdor to razumi, zastopi tudi, de je Marija, kakor mati Kristusova, nar častitljivi kraljica nebes in zemlje. Če se je tedej Betzabea srečno štela, de je bila mati modriga kralja Salomona, kolikanj srečnejši in častitljivi je Maria, mati tistiga, kteri je neskončno modrejši, kakor Salomon, — modrost sama! —

Kdo je Kristus? — Kristus je vir življenja, tedej je Marija srečni raj. Kristus je prava vinska terta; tedej je Marija rodovitna mladika. Kristus je altar milosti; tedej je Marija česer tempelj. Če se je Sara veselila svojiga pobožniga sina Izaka, Rebeka svojiga zvestiga sina Jakoba, Rahel svojiga čistiga sina Jožefa, se zamore neskončno več veseliti Marija Kristusa svojiga Sina, kteri je svetost sama.

O Marija! spoznam, de si česena mati Kristusova; pa vem tudi, de te je Kristus na križi Janezu, in v Janezu nam ljudem vsim za mater sporočil, ker te ni nič več mater imenoval, ampak ti je rekel: „Žena, glej tvoj sin!“ in Janezu: „Sin, glej tvoja mati!“ in nas je s tim hotel učiti, de naj mi,

ubogi Adamovi otroci, per tebi kakor materi usmiljenja, pomoči in tolažbe išemo. To vem, o Marija! zato perbežim h tebi kakor nevredin otrok, in kličem v imenu vsih tvojih otrok: O mati Kristusova, za nas Boga prosí! —

(Dalje sledi.)

Terdni verniki v Japanu.

O času, v kterim je keršanstvo v Japanu jelo veselo kliti, je imel tam imenitna posestnik dva mladostna sinova in eno hčer, kterih pobožno življenje je jasno pričalo, kako visoko de so cenili srečo, de so bili po kerstu v zveličavno krilo keršanske cerkve sprejeti; zdej pa nastopi doba, v kteri so se verni natihama na gotovo smert pripravljali, v kteri jih je tudi silno veliko padlo za vero. Goreča molitev je puhtela tudi iz globine sere zvestih vernikov k Bogu, de bi jih kmalo preselil v nebeško veselje. Poslednjič se napoči dan, po kterim so že dolgo hrepneli. Sam malikovavsk knez okrožja, v kterim so prebivali, poklicie omenjeniga vernika pred-se in ga skuša s perlizovanjem, s krasnimi obljubami, s hudim pretenjem preveriti, pa brez sadú. Ta upor kneza zgrabi, ia na videz z mirnim pa temnotnim obličjem mu veli domu. Solzé britkiga veselja sprejmejo vernivšiga, in s skupno molitvijo so si kalne sereca vedrili, ker so se tihe knezove zlobe bali.

Kar se jim je dozdevalo, se je tudi izšlo. Že drugi dan pridejo oroženi briči z naročilam, de ima po njih mlajšiga sinu knezu poslati, kteriga bo on vedil h pokoršini in malikovavstvu siliti. Ktero però popiše žalost starišev, kteri so mogli drago dete zlobi silniga kneza darovati, in kteri so v sereu z njim umerli! Grozno jih skerbi, ker bi sila muk utegnila nježno devet let staro dete k odpadu od prave vere pripraviti, ko ne bo nobena keršanska duša v razsodivnim boji v njegovih lahkočutnih persih poguma budila. Jokaje ga objamejo mladiga mučenika in z živimi besedami ga opominja skerbni, za njegov blagor vneti oče, pomniti njega, ki je toliko za nas prebil, in ki ga bo, ako ga pred svetam očitno spozná, po kratkim terpljenji v svoje veličastvo vzal in z vencam zmage njegovu čelo ovil. Obupno sta pogledovala oče in mati za sinkam, kteriga so briči posmehovaje v knezovo poslopje odpeljali; v družbi s hčerko in starjim sinam sta neprenehama Boga prosila, de bi mu svojo milost dodelil in ga varoval pred padcam.

Vender to je bila le predigra tega, kar je imelo slediti. Drugi dan prinesó prepadenimu Janezu briči od kneza sporočilo, de je nepokorni sin že prejel zasluženo kazen, ker keršanske vere ni hotel po nobeni ceni zatajiti in de imá, ako se mi-

sli se operati, štirinajst let staro deklico poslanim brez ovinkov zročiti. — Huje in strašneje je ranila ta novica pobito očetno in materno serec, pa deklica se je bila med tem na smert pripravila in vkrepila. Prisereno je objela ljube stariše in jih žalostne clo tolažila, de bodo kmalo dva mučenika v nebesih steli. —

Njim pa se je serec žalosti topilo, ker jim je bilo edino tolažilo odvzeto, z otroci umreti, ker so bili h počasni muki obsojeni, jih vse preziveti. Pač dobro so vedili, de bo serditi neznabog tudi starjiga sinu poklical, ter ga vabil in silil se veri odpovedati, in — niso se motili. Čez malo dni prikoraka trop možakov, ki so bili od nog do glave v jeklu, v hišo verniga Japaneza z naznanilam, de se je hčeri ravno taka prigodila, kot mlajimu sinu, in de, ako se ne poda in vere ne zataji, knez razkačen starjiga terja, kterimu, ako ne bo pokorin, se nič drugači pelo ne bo.

Akoravno svesta te novice vender mati v prvim hipu omedli, in strah in skerb oparite blaziga Japaneza serec, ker je bil starji silno plah in slabotin, pa — duša se strahu ne vdá — tudi tega daruje za vero in Kristusa, ter mu k slovesu z gniljivim glasam reče: „Ni ti neznana osoda, dragi sin! ktera je brateca in sestro dohitela. Ozri se v nebo, tam se zdey veselita in tega veselja jima nič ne kali, — tam po tebi kličeta. Boš mar ti to veselje zaverget? Zdey veljá venec mučeništva in večno življenje — bodi serčan! Ako vero zatajis, te sina ne spoznam in Kristus te bo pred svojim nebeškim očetam zatajil: ako pa za njega kri preliješ, boš vekomaj blažen, in tam sprosi meni in svoji materi od Boga, de bi vas kmalo sledila. Pozdravi tudi brata in sestro svojo, in perpravite nama mesto v svetim rajih.“

Molčec in kot oterpanjen stoji sin pred skerbnim očetam. „Pojdi v imenu Gospodovim, sklene ta, in ne obupaj! Skaži, de si vredin biti otrok božji! Se li trinoga bojis, kteriga sta brat in sestra tako velikodušno premogla? Misli pri vstopu v njegovo poslopje, de je tam nju kri tekla in de sta ti pot k nevmerjočnosti zaznamvala, ter umri, kakor vredin ud kersanske družbe!“ Briči prigaujajo. — Kakor blisk slamnato streho vname, tako so te besede serec mladence vnele. Kratko odgovori: „Kmalo, zagotovim vas, bom tudi jez srečne osode brata in sestre deležin in le to me peče, de ne morem pred vašimi očmi umreti, de bi sami vidili, kako zvesto in rad ubogam“. Nato ga oec blagoslovi in pogumen odide sin s kardelam možakov, kteri so zasmehovaje usta povlekovali, v smert.

Zdey sta oec in mati brez otrok in koga bi ju moglo na svetu še veseliti. Eden družiga tolažita in s serčnostjo navdajata, dostojno se podati v gro-

zovito smert, in glasno hvalila Gospoda, kterimu sta svoj drag zarod kot dar prijetne dišave izročila. Svesta sta si, de bota kmalo v njih družini v nebesih Bogu hvalo in slavo prepevala. Le eno ji v serec boli, de bo namreč serditi knez, kteri je nju otroke posameznim umoriti dal, tudi ju ločil, in res, tudi ta strašni poskus se ju ni ognil. Čez malo časa ga knez vpraša, ako mu še ni po volji, de je otroke zgubil, in ako se tudi tej nesreči njegovo serec ne vklone, — in na odgovor, de z veseljem da življenje za vero, ktera mu je čez vse, in de že težko pričakuje trenutka, kteri ga bo z nedolžnimi mučenci soedinil, mu podá vodnik tropa pismen knezov ukaz, ženo terdovratnika pripeljati, ktera bo po vrednosti njegov serd občutila.

Krepko stoji blagi Japanez kot skala v kipejni viharniga morja tudi pri tem sporočilu, ter pravi: „Zdey nič družiga ne želim, kakor de bi knez kmalo tudi mene poklical, kar od njegove velikodušnosti pričakujem, in ne bilo bi prav, ako bi samo očetu prizanesel“. Kratko in gniljivo sta se poslovila. „V nebesih se vidiva“, reče pravovernna žena in odide spremljena od solz cele deržine, ktera je zdey glasno plakati jela, ko jo je tudi miloserčna gospodinja zapustila, ktera je srečo, umreti za vero, čez vso posvetno srečo in blagost povzdigovala.

Sam je zdey Japanez — svet mu je temnica, in ko tako semtertje misli, tudi njemu dojde naročilo, pred kneza priti in spolniti njegovo povelje. „O presladko sporočilo! pravi plemeniti verski junak. Četertič že sim umerl s tugo pričakovaje, de bi me kmalo smert soedinila z ljubimi mojiga serca. Z obličjem venčaniga zmagonosnika gre s poslanimi, pade pred kneza na tla in ga prosi, mu ravnostito milost dodeliti, ktero je vsim udam njegove hiše podelil.

Knez se pri stanovitnosti Japaneza zlo zavzame in zopet poskuša ga preveriti. Kmalo ga prosi, mu zuga, čast in bogastvo obeta, se mu hlina in ni je bilo ne sladke ne ojstre besede, ktere bi ne bil izustil, pa verni Japanez stoji kot skalnat jez, nad kterim so se vsi hudobni naklepi kneza kot steklo razrušili. — Ko tedej vidi, de vse nič ne zda, veli natveznico pripraviti in naj grozovitniši orodje prinesiti, s kterim mu hoče do živiga priti. Pa — serecu ne odpade pogum — junak prosi še le muke pospešiti, de bo poprej v družini svojih dražih. — Ko bi trenil, neverni knez omolkne, lice spremeni in z jasnim obličjem migne in glej! — žena in otroci veseli in zdravi očetu v naročje hité, kteri bi bil od veselja kmalo dušo zdihnil, kakor mu je poprej od žalosti skorej serec počilo. Knez pa reče nato: „Vaša vera mora zares nekaj veliciga in posebniga v sebi imeti, ker ste ji tako

zvesti, in rajši vse, tudi življenje zgubite, kakor de bi jo zatajili in svojimu Bogu zvestobo prelomili. Pojdite v miru in živite, kakor vam drago“.

V mislih in v sercu blažni mučeniki se vernejo radostni domu. Tako se glasi ta pripoved. Ni dvombe de, ko je potem preganjanje kristijanov tu od dne do dne rastlo, ko jih je stotine ob enim za vero kri prelilo zlasti v malo pozneje pričeti hudi vojski, v kateri je naj grozovitniši sovražnik kristijanov, Diefuzama, vse kneze in veljake Japana podjarmil in kersansko vero v kali zamoriti si prizadeval, so si tudi ti terdni verniki s slavno smertjo mučeniški venec pridobli.

J. M.

Konjar Hejtmanek.

(Dalje.)

Popoldne po kersanskim nauku prideta Šimen in Janez. Franca ni mogla v cerkev, ker je materi bilo hujsi. Predrekovala je materi in očetu litanije vsih Svetnikov in z njimi sklenjene molitve. S Šimnam je tudi prišla žena in je pripeljala seboj štiri otročiče. Marina jo je k temu obiskanju po Šimnu povabila, in ona hudó bolni, skoraj že umirajoči materi svojiga moža, poslednje želje ni mogla odreči.

Najpred so otroci prašali starše, kako jim je. Je bilo perpovedovanja, milovanja, svetovanja in vošil, in v božjo pomoč se je klicalo s tem pristavkam, de naj se zgodi, kakor je božja volja. Po tem je mati med mnogimi prestanki svojim otrokam nekaj serčnih besed spregovorila, jih je zahvalila za njih ljubezin, prosila, de naj nikdar ne pozabijo Boga, in ne delajo, kar njegova zapoved prepoveduje. Opominjala jih je tudi k edinosti in priporočila se jim je v njih molitev. Obetala jim je, kako priserčno bo per Bogu za nje prosila.

Naj bolj težko se je materi storilo, ko se je ozerla na Franco, ter se spomnila, de tega tolikanj ljubeznjiviga in vsiga pobožniga otroka mora zapustiti. „Hčerka“ — ji reče mati — „gori per Gospod-Bogu te bom pričakovala, oh pridi za meno tako dobra in čista, kakoršino te zdaj zapustim. In k temu ti daj moč Gospod Bog!“ Dolgo je bila roka v roki, zaznamujale ste se nasproti s svetim križem, in s težkim sercam ste se popustile. Janezu in Šimnu je nató mati vošila in k Bogu klicala, de bi vsa pregrešna mlačnost in posvetnost, kolikor se je še kje v sercu znajde, bila pregnana od močne ljubezni božje. Šimnovi ženi je podala roko in prosila, de naj vsako neprijaznost do nje iz duše spusti. Močno je bila le-tá ginjena, jo je za zamero prosila, in gorka želja se ji je v sercu obudila, de bi tudi ona enkrat zamogla ravno tako pokojna ta svet zapustiti. Marina je k Bogu klicala, de bi ji k pravičnima življenju potrebne milosti do-

delil, in je tudi okoli postelje klečeče otročiče z lepimi nauki v dobrim poterčila.

Ko je pa tudi svojimu zaročniku vošila, de naj bo Bog z njim in naj ga poterjuje v njegovim dobrim sklepu, ter skaže svojo milost, de, ker sta bila tukej zedinjena z zavezo sv. zakona, naj bi tudi unkraj groba ne bila enkrat ločena; tedaj se je Peter spomnil vsih krivic, nadležnost in žaljenj, s katerimi se je proti nji zagrešil, in jo je za voljo božjo prosil, de naj mu odpusti. Solze so jo premagale, in ni mu mogla družiga odgovoriti, kakor de mu serčno želi, naj bi mu Gospod Bog tako odpustil, kakor mu ona iz vse duše odpusti. Peter je bil presunjen od žalosti, in ko so ga zopet v njegovo posteljo spravili, je nagovoril otroke. Povč jim, de za jutra misli sv. zakramente prejeti, ker jim je pa veliko krivice storil, de se mora popred z njimi vmiriti in spraviti. Spoznal je pred njimi svojo žalost, de jih je pripravil ob premoženje z zapravljanjem in pijančevanjem; še bolj pa ga je bolelo, de jim je njegov slab zgled utegnil dušo v nevarnost pripraviti. Vse svoje, jim znane nepridnosti in pregrešne dela je vpričo njih zaverigel, posebno pa je svojo merzlo vero in vnemarnost preklel kakor studenec vsiga zlega. Preklical je vse brezbožne besede, ktere so kdej iz njegovih ust slišali, in prosil, de bi ne kleli zmoteniga očeta, kateri zaupa v Boga in v svoj terdni sklep, de bo po njegovi milosti dosegel usmiljenje in stanovitnost v svojim pokorjenji. Vsi so ga tolazili, in se z njim pomirili in sprijaznili. Tudi Šimen si je odmenil, de ga bo ljubil, spoštoval in mu v potrebah pomagal. On je bil namreč nar bolj pozabil, de so otroci staršem spoštovanje vselej dolžni skazovati, ako bi bili tudi starši v pregrehe zapleteni.

Cela rodovina je bila zdaj ena duša in eno serce, starši in otroci so se objemali, vse pretečno terpljenje je bilo pozabljeno, na prihodnje se ni mislilo, sama pričijočnost jih je zdaj blažila, in eden v drugim nasproti so veselje nasli. V tem vzvišenim trenutku so se vsi zavezali, de bodo kakor pošteni kristjanje Boga ljubili in kersansko živeli; in Šimen s svojo ženo vred je sklep storil, de bo svoje male v božji službi in lepim življenji odredil.

Nekaj časa je to terpelo; kar na enkrat se vsi na mater ozrejo, ktero so po prejsnjim pelu tolike slabosti omagale, de ni mogla govoriti, in si nič več ne pomagati, le z nekakim tolazivnim očesam je se po pričijočih gledala. Zrodovinci so do pozne noči okoli nje molili. Tezave so jo take obhajale, de velikrat niso vedili, če je živa ali mertva. Proti jutru se Janez vleže na klop, Šimen gre domu. Njegova žena je bila že pred odšla z otroci. Franca se je vsedla k nji na posteljo, in si

njeno glavo na naročje položila, de bi ji težave kej polajšala. Bilo je ob petih, ko jo mati za roko prime, križ na persih naredi, globoko vdihne, in obstane; — Franca zavpije, priskoči Janez in sroteja se prepričata, de je ni več med živimi.

Ob osmih pride duhovin Petra spovedovat, in ni vedil nič poprej, de je žena umerla. Najde otroke okoli merliča zbrane, in sliši jih opravljati molitve, s katerimi se duša v večnost spremlja. Tedaj spregovori nekoliko tolaživnih besed, in pristavi primernih naukov. Oče je bil silno žalostin, in je skoraj v obupu tožil, de je svojo dobro ženo pod zemljo spravil. Poprosi duhovna, naj bi mu to milost skazal, in ga z Bogom spravil, še prejden mu ljubo ženo iz hiše odnesó. Duhoven mu ni odrekel, ampak je bil te pripravnosti vesel, zakaj zguba žene ga je bila omečila, de je ložeje spoznaval svoje grehe, in pogled na ranjco, si je mislil, mu bo v sercu resnično obžalovanje pomagal obuditi. Proti poldne je duhovin ž njim veliko ali dolgo spoved dokončal, in otroci so vidili na njegovim obličji nekošin mir in sladki pokoj duše, kakoršin se ne da popisati, pri vsim tem, de mu je bila smert ranjce hudo na sercu.

Tretji dan je bil pogreb. Otroci in mnogo vernih kristjanov je spremilo merliča k grobu, so ji skazali poslednjo ljubezin in molili za njeno neumerjočo dušo pri sv. maši. Franca in bratje so britko za materjo žalovali, vendar so se zderžali vsiga šumečiga krika, ker, naravnost in brez hinavšine bivši, niso imeli navade priložnosti dajati, de bi se ljudje nad njimi zgledovali.

Po pogrebu pridejo še k očetu, skupej požaljujejo, se poslovijo za čas, in gredo po svojih opravilih. Le Franca je pri očetu ostala, mu stregla in ga varovala, kakor popred mater, s prečudno poterpljivostjo.

Terpelo je to še mnogo tednov, prejden se je Peter ozdravil. Hčerina skerblijnost, počitek, dušni mir, močna natora, zdravnikova pomoč pred vsim drugim pa milost božja so ga poslednjič na noge spravili. Ščasama je zopet zamogel krajši in daljši pota prekoračiti. Dolgo ni vedil, kaj zdaj početi, de bi se v svoji starosti počteno preživil. De bi ga hči preživila, tega se mu je zdelo, de ne sme dopustiti. Sirota je delala pridnejši od vsake najemnice, kar je imela gotoviga, je bilo že vse pošlo, in bilo se je bati, de bi od vedniga terpljenja do dobriga ne omagala, ter ne bila za nobeno delo. Torej je oče namenil, ji preveliko butaro odložiti, in po mnogim premišljevanji in svetovanji, je sklenil, de se bo zopet lotil — konjarstva.

Popred pa je Peter dobro pomislil, če je dosti terdin, vsim skušnjavam zoperstati, in se ne pogrezniti v poprejšnje pregrehe. Prepričan je bil, de

veliciga pohujšanja, ki ga je z besedo in z djanjem po svetu trosil, skoraj ne more drugači popravljati, kakor de se v svojih poprejšnjih opravilih s tistimi snide, ki so bili pohujšani, ki so ga vidili in slišali, kakošin de je bil, ter jim pové in pokaže, de je zaverigel zmoto in krivico, de je zdaj nasledovavec čednosti in pravice. To njegovo misel mu je tudi duhovin poterdil, in mu dal potrebnih naukov, de bi jo mogel dopolniti. Upal je, de bo njegov zgled pri mnogih dober sad obrodil. Ker je bilo pa Petru življenje, kakoršno si je zdaj zvolil, v sercu zoperno, in je velik odpor do njega občutil, mu je duhovin dovolil, ga imeti za pokoro, ktero si je sam sebi naložil za svoje grehe.

(Dalje sledi.)

Kuga na Dunaji v letu 1679.

Poslednjo nedeljo po binkuštih, to je 25. t. m. je bila v Ljubljanskih farnih cerkvah po dokončani popoldanski božji službi peta zahvaljena pesem (Te Deum), ker je Bog po svoji milosti kolero, ki je tudi v Ljubljani nekaj ljudi to jesen pobrala, zopet odvzel. Slišalo se je kako je ta božja šiba v Terstu ljudi poberala (Glej „Zgodnja Danica“ Nr. 43, str. 343.), kako so ostrašeni Teržanjanje vsih stanov 15. p. m. praznično procesjo obhajali in Boga prosili, de bi jim po prošnjah prečiste Marije Device to hudo nadlogo odvzel, in od 12. t. m. res noben ni več za kolero v Terstu zbolel. Ljubljanske nemške Novice od 24. t. m. nam povedo, de je bil 21. t. m. v Terstu, ker so ljudje tako sploh želeli, praznik zahvale obhajan, ker je tam kolera nehala. Ta dan niso delali, ampak molili in imeli veliko procesjo, ktere so se bile gospe vikših stanov vdeležile. — Kolera je tedaj odšla, ali vojake, ki so pred njo tudi veliko prestali, tlačijo v Ljubljani še zmiraj mnoge boleznii, zlasti „tifus“, kakor nasledi terpljenja in truda, ki so ga na Laškim in sosebno na Ogerskim imeli. Vojaska bolnišnica v Ljubljani je zavoljo tega z njimi vsa napolnjena, in nevtrudeni P. Benvenut Krobot, imajo v nji per toliko bolnikih res veliko opraviti. — Ker je število bolnih vojakov le rastlo, je mogla tudi kosarna v bolnišnico spremenjena biti. Tukaj deli duhovšina fare sv. Petra bolnim duhovno pomoč, in 23. t. m. ni bilo v kosarni nič manj kakor 313 bolnikov.

To me opomni na žalostno pergodbo na Dunaji v l. 1679. Hude vojske je imel tiste leta cesar Leopold I. s Francozi na Nemškim, še veliko hujsi in grozovitniši pa s Turki in puntarji na Ogerskim. Nasled vojske je bila kuga. Več časa že se je po Ogerskim klatila, kar v l. 1679 se je perblížala avstrijanski meji, in že tu in tam kaciga

človeka napadla. Zdravniki so rekli, de to ni nalezljiva, vendar pa za druge nevarna bolezen. Ali tako zdravniško pričkanje ni nič pomagalo (17. velikiga Serpana 1679). Ker je na Dunaji zmiraj več ljudi merlo, se je cesar Leopold I. podal v Mario-Celje, in odtod, brez de bi se bil proti Dunaju vernil, v Znogmo (Znaim) in potlej v Prago. Zdaj je bežal iz Dunaja, kdor je mogel. Švarcenberg je v tim nesrečnim mestu gospodaril umno, ojštro in nevtrudeno. Vsak dan je šel zjutraj in popoldne po ulicah gledat, kako se njegove povelja spolnujejo. V lazaret (bolnišnico) je bilo 1300 bolnikov vzetih, pa kmalo je prostora zmanjkalo. Švarcenberg je ukazal več velikih hiš v predmestjih v bolnišnice prenarediti; ali strežnikov in pogrebcev je bilo premalo. Z bobnanjem so bili ljudje vabljani bolnikom streči in mertve pokopavati, veliko plačilo, po 12 gold. na teden — veliko veliko plačilo za takratne čase — je bilo ponudeno; — ali skorej nihče se ni oglasil. Švarcenberg je zdaj ukazal vse postopače po ulicah pobrati, in ker tudi ti niso bili dosti za toliko bolnikov, veliko jih je tudi pomerlo, so bili jetniki strežniki bolnikov. Ni bilo to pomanjkanje strežnikov še zadosti, tudi zdravniki so se branili bolne obiskovati; torej jih je Švarcenberg zapovedal nekaj vkletniti in jih tako v železji v lacarete peljati. To je zdalo. Kolikor je bilo mogoče, je ta skerbin mož gledal, de bi se zdravi boleznii ne nalezili. Nič manj kot 9 oseb je bilo v enia tednu obešenih, ker so se bili prederznili v zaperte hiše iti in denarje in blago iz njih si perlastevati. Kadar je bila bolezen najhujši, je človeka v 24 urah umorila. — Imenitin mož se je šel sprehajati, berač ga je prosil vbogajme in je bil uslišan. Ali usmiljenimu možu je padlo per ti priliki pismo iz žepa; berač ga pobere, stopi za njim, mu da pismo, pa tudi smert. Siromak je imel kugo; ko je gospod pismo prejel, ga zmrazi po udih in — kmalo potlej je bil mertev. Na en dan je bilo po 3000 bolnih, 300 hiš je bilo zapertih. Za plotmi tako imenovane Hrovaške vasi se je najdljo 1400 merličev. Zjutrej in na večer so se vozili pogrebniiki po ulicah, nakladali mertve na vozove in jih metali v velike jame. Otroci so letali za vozovami, na kterih so jim bili stariši odpeljani. Sirote! bili so scer nabrani in zunaj mesta v varne kraje djani, ali zelo smerti so že v sebi imeli, in večidel vsi pomerli. Kdo bo pa popisal, kaj se je noter v hišah godilo? „Očeta so nesli iz hiše, mati je umirala, večji otroci so prosili kruha in dete se je še deržalo za persi svoje že mertve matere! Dobili so se merličii na posteljah in po tleh že tako razpadeni, de so jih z lopatami vun metali. Zgodbe hvalijo tistikratne duhovne, kako so bili pridni per obiskovanji bolnikov, pa jih je tudi 420 zapisanih v mert-

vaških bukvah, ki so v zvestim spolnovanji težke dolžnosti, per umirajočih biti, si smert dobili. Pogrebniiki so bili našli v Alških ulicah per ograji španskiga samostana mašnika, ki je sedel in bil merčev. Še je deržal brevir v rokah, in je tako prav umerl z molitvinimi bukvami v rokah kakor vojak z orožjem. Med Dunajem in Himbergam so najdlji zapušeno dete, ki je kozo sesalo. Kdo je za siroto skerbel? Gotovo le ena umirajoča mati. (10. Grudna 1679.)

Po zimi je kuga na Dunaji odjenjala in zadostič popolnoma nehala. Po deželi pa je še dolgo gospodarila. — Na Dunaji samo je bila ona vzela 122.849 ljudi. Resnicki.

Razgled po keršanskim svetu.

V Prusii so škofje dali zapominik na ministerstvo, kjer resno tirjajo, naj se katolški cerkvi tista prostost in samostalnost dodeli, ktero je kralj v svoji dani vstavi obljubil. Ministerstvo namreč se derži, kakor de bi hotlo še dalje katolški cerkvi na Pruskim zaderževati, kar ji po pravici grč: in zdaj imenovani zapominik na stran položilo z izgovoram, de mu ne stoji pisma kot veljavniga sprejemati, ktero se je pred v časopisih razglasilo, kakor je njemu v roke prišlo. Nato se vzdiguje pa katolško ljudstvo po vsi Prusii zlasti pa v Slezii, ter se združeno s svojimi višimi pastirji hoče po postavnih potih za svoje cerkvene pravice potegovati. Prav bi bilo, ko bi katolški duh ljudi v Avstrii ljudstvo tako močno delal.

Na Bavarskim deržavnim zboru v Monakovim je bilo uni dan govorjenje, jeli bi se južna Nemčija in zlasti Bavarija z Avstrijo združila. To zvezo so zlo priporočevali slavni govorniki za katolško reč vneti, in posebno sta Laso (Lasaulx) in Delinger, dobro znana učeniika na to kazala, kako de v Avstrii so večina ljudstva Slavijani, per kterih je še vera v sercu goreča, ker nasproti med Nemci ugasuje. — Lepa hvala je to za Slavijanske ljudstva! Bog de bi hotel le, de bi bilo popolna resnica, in de bi Slavijanov ne ločilo toliko imé, de eni so rimske ali zahodne, drugi greške ali izhodne (iztočne) cerkve. Sme se reči, de ločitev je več po imenu kakor po resnici; in le sad sovraštva, ne pa ljubezni. Rimska cerkev per greški ne najde poglavitaiga razločka družiga, razzun resnic od izhajanja s. Duha iz Očeta in Sina in od oblasti rimskiga papeža, ktero obojo so stari cerkveni učeniiki greške cerkve z rimsko vredterdili, so jo pa prenapeti cerkveni vladarji v izhodu pozneje odrekli. Jezik pa in drugi red v božji službi ni po nobeni ceni tako imenitin razločik, kakor si udje greške cerkve domišljujejo.

V Anglii katolška reč će dalje bolj napreduje, ne le po unanjim, po zidanji cerkev se moč katolštva skazuje, temuč tudi po notrejnijim, po izdajanji učeniik bukev in spisov. Vsi učeni katolčani so ondi v posebno društvo soedinjeni.

V švajcarskim kantonu Vadu je deržavno vladarstvo vsim katolškim fajmoštram službe in prihodke vzelo, zato ker niso hotli na kanceljnu raz-

glasa oznaniti, ki je bil ves v krivoverskim duhu sestavljen.

V Tirolskih kat. listih nekdo zlo hvali dobriga katoliškiga duha med Poljaki, popisuje lepoto in velikost cerkev v Krakovim, ter se posebno ginjeniga imenuje o tem, ker se med s. mašo o povzdigovanji po vsi cerkvi iz globokih pers vzdigne glas: swiety! swiety! swiety (sveti, sveti, sveti!) Je kaj lastniga to med pobožnimi Slavijani, kjer niso od bolj merzlotnih sosedov popačeni, de se o povzdigovanji s. hostije in s. keliha z globoko pozornostjo in zdihovanjem iz globokih pers na zemljo priklanjajo in božje skrivnosti časte. Najde se to tudi med prostimi Jugoslavijani, med belimi Krajnci in Horvati. Mislil bi človek slišati glas nebeških trum, od kteriga piše s. Janez v skrivnim razodenji, de je kakor šum velikih vod; tako namreč ko zvonček zapoje, in mašnik povzdigne, se po vsi cerkvi vzdigne glasno zdihovanje in cesenje, v kterim ni mogoče besede razločiti. Naj kdor taciga ni še opazil, gre v kako cerkev bliže Horvaške meje in potem bo se le razumel, kaj se to pravi: glas kakor šum velikih vod.

Na Ogerskim v Presporoku je grof Cziraky e. k. viksi vradnik oestro zapovedal, de se imajo poprejsne povelja zastran praznovanja nedelj in praznikov, na ktere se že več časa ni več merkalo, na tanko spolnovati. Zlasti kupcam in rokodelcam je on to spolnovanje z žuganjem neodjenljivih kazin zaterdil. — Ne bilo bi brez prida tudi drugod na vredno obhajanje nedelj in praznikov bolj čuti: zakaj milo je viditi, kako nekteri rokodelci — zlasti krajači ob nedeljah in praznikih dopoldan se delajo, potlej pa še drugi dan — v ponedelj — počivajo. —

V Neapelnu iše vladarstvo na vso moč oslabljeno katoliško vero per ljudčh bolj oživiti. — Nar pervo skerbi Neapolitansko vladarstvo za dobre učeničke, ne samo učnosti, ampak tudi v keršanskim življenji sloveče moč. Zategavoljo sta zdaj dva sicer zlo učena moža: Amante, profesor matematike, in Sacchi, sloveč geolog v Neapelnu svoje službe zgubila, ker sta bila preveč prederzniga duha. V velikim mestu Neapel so viksi šole zaperte, in študentam je na voljo pušeno, v manjših mestih dežele v solo hoditi. Troje od teh, v Lecce, Akvili in Salerni so patram Jezuitam prepušene; sliši se, de bi vtegnili ti možjé še v 5 družih krajih viksi šole prevzeti, kar bi bilo gotovo zlo koristno.

Kje?

Kje, sim bral, pravo je zdravilo,
Sladki z njim dobit' si znotraja mir?
Kje zlahtno vračivno pač mazilo?
Kje tolazbe stanovitni vir?
V sred' veselja sim vesel si silo,
V meni polni roj serca ostir;
O ko b' skleci rani b'lo hladilo,
Tjekaj k njemu tekeli bi u dir!

»Tudi zame b'li so nekdej časi«,
Se prijatelj meni drag' oglasi,
»K' sim se v raznih slast morjé topila,
»Pa, ne tu — drugod sim mir dobil« —
Kje? — »v kreposti prav'« — in jest ga vhogam.
Srečno mir dobivše sklenjen z Bogam. *Juri Vart.*

Očitna zahvala.

Častitljivi gospod Janez Hinek, fajmošter v Satični na Dolenskim, so bogoslovcam Ljubljanske duhovšnice prav lep glasovir (Fortepiano) podarili, za katero veliko dobroto se jim vsi bogoslovci tukej serčno zahvalijo. —

Darila za Dr. Ignacija Knobleherja, misijonarja v srednji Afriki.

	Od poprej . . .	169	gld.	30	kr.
Gospod B. Bartol, kaplan per sv. Križi	1	»	—	»	»
— Ignaci Cigler, fajmošter	2	»	—	»	»
— Jakob Gruden, kaplan v Mirni	3	»	—	»	»
— Janez Prokel, fajmošter per sv. Lorencu	2	»	—	»	»
— Valentin Legat, kapl. per s. Lorencu	1	»	—	»	»
— Matija Košak, fajmošter v Čateži	2	»	—	»	»
— Lorenc Kopitar, fajm. v Hajdovici	2	»	—	»	»
— Jožef Meglič, duhoven	—	»	10	»	»
— Anton Sevšek, fajm. v Šent-Miheli	2	»	—	»	»
— Simon Jereb, fajmošter na Selu	2	»	—	»	»
En duhoven: »Hvalite Gospoda vsi narodi«	5	»	—	»	»
En duhoven: »Resnica Gospodova ostane vekomej«	3	»	10	»	»
Gospod Franc Stroin, kapl. v Stari Loki	3	»	—	»	»
En ne imenovan	5	»	—	»	»
Gospod Jožef Orešnik, kaplan v Smartni	10	»	—	»	»
Matija Orešnik, iz Šent-Kocejana, »Dajte in se vam bo dalo«	2	»	—	»	»
Marija Orešnik: »Za častitiga duh. očeta našiga rojaka Ign. Knobleherja v ptuji deželi«	2	»	—	»	»
Gospod Janez Skušek, kresijski vradnik v Novim mestu	1	»	—	»	»
— Valentin Šraj, duhoven v Podkrajju	1	»	—	»	»
— Janez Bačnik, fajmošter v Prečni	2	»	—	»	»
— Anton Jakšič, kaplan v Prečni	2	»	—	»	»
— Juri Pavšek, korar	10	»	—	»	»
Ena ne imenovana iz Ljubljane	2	»	—	»	»
»Hvaljen bodi Jezus Kristus od vsih ljudi! Maria, prosi za nas!«	20	»	—	»	»
Gospod Karl Tedeski, fajm. v Prežganju	3	»	—	»	»
Iz Srednje vasi v Bohinji	2	»	—	»	»
»Pridi k nam Tvoje kraljestvo«	10	»	—	»	»
Gospod Matevž Preželj, kapl. v Postojni	1	»	5	»	»
Več ne imenovanih iz Breženske fare	15	»	23	»	»
Gospod Martin Barlič, duhov. v Hrenovci	3	»	—	»	»
En duhoven	1	»	—	»	»
»Za vero in našiga brata od mašnika iz Gorenškiga«	10	»	—	»	»
Gospod Janez Habe, fajm. v Zavracu	2	»	—	»	»
— Mihael Meintinger v Novim mestu	—	»	30	»	»
— Janez Košiček v Novim mestu	—	»	30	»	»
Skupej	309	gld.	18	kr.	